

Felician Sisters of Livonia, Michigan. First Province in America. Harlo Press Detroit, ss. 586.

14. Materiały ikonograficzne – Archiwum Prowincji Warszawskiej Zgromadzenia Sióstr Felicjanek w Warszawie: akta personalne.

s. Augustyna CZAPSKA

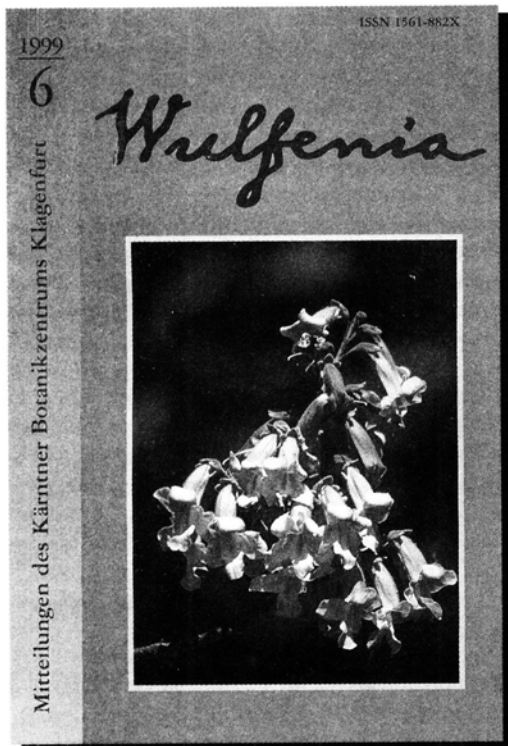
NOWE PERIODYKI I SERIE NEW JOURNALS AND SERIES

WULFENIA

Wulfenia jest nowym lokalnym austriackim rocznikiem botanicznym, wydawanym od 1992 do 1998 roku z podtytułem *Mitteilungen des Botanischen Gartens des Landes Kärnten*. Poczynając od szóstego rocznika, który ukazał się w 1999 roku, w periodyku poczyniono istotne zmiany, a mianowicie: zmieniony został podtytuł na *Mitteilungen des Kärntener Botanikzentrums Klagenfurt*, format z A5 na B4 i okładka; pismo zostało też oficjalnie zarejestrowane i ukazuje się z numerem ISSN 1561–882X. W czasopiśmie drukowane są oryginalne prace naukowe i notatki z za-

Franz Xaver Freiherr von Wulfen (1728–1805)

kresu szeroko pojętej geobotaniki i ochrony przyrody Karyntii, materiały poświęcone innym obszarom mające znaczenie dla analiz porównawczych, a także morfologii i taksonomii roślin i grzybów zarówno współczesnych, jak i fosylnych oraz *pro memoria*. Zakres przedstawianego pisma najlepiej charakteryzują zamieszczone w roczniku szóstym artykuły: „Floristisches aus Kärnten” (G. M. Schneeweiß), „Das Mauer-Felsenblümchen, *Draba muralis* L., eine sehr seltene ephemere Pionerpflanze, neue für die Flora von Kärnten” (W. R. Franz), „Neue Beobachtungen betreffend die Gattung *Viscum* (Viscaceae) im Klagenfurter Stadtgebiet in Kärnten – in Verbericht” (G. H. Leute, M. Perko), „Neues zur Flora der Bahnanlagen Kärntens” (H. Melzer), „Über bemerkenswerte Funde seltener Wasserpflanzen und ihre Vergesellschaftung im Naturschutzgebiet „Gut Walterskirchen” in Kärnten (Österreich)” (G. H. Leute, W. R. Franz), „Zum Vorkommen von *Betula nana* L., *Carex chordorrhiza* Ehrh. und anderen selten Pflanzen auf der Saualpe in Kärnten” (W. R. Franz)

Tytuł czasopisma *Wulfenia* upamiętnia nazwisko Jezuity, brata Franza Xavera von Wulfena (1928–1805), wybitnego austriackiego botanika, autora m.in. tak ważnych publikacji, jak: *Cryptogama aquatica*...

(1803), *Plantarum rariorum descriptiones...* (1805) czy wydanej pośmiertnie i tylko częściowo *Flora norica phanerogama* (1858), a także cyklu prac *Plantae rariores Carinthiaceae* opublikowanych w latach 1778–1790. Nazwisko brata Wulfena upamiętnione zostało przez N. J. von Jacquina (1727–1817) nazwą rodzajową *Wulfenia* (Scrophulariaceae). Więcej informacji o patronie przedstawianego periodyku przynoszą opracowania zamieszczone w pierwszym numerze.

Redakcja: Kärntner Botanikzentrum
Prof. Dr. Kahler-Platz 1
A-9020 Klagenfurt, AUSTRIA

Jan J. WÓJCICKI

RECENZJE BOOK REVIEWS

BERNACKI L., *Storczyki zachodniej części polskich Beskidów*. Colgraf-Press, Wydawnictwa – Poligrafia – Reklama, Poznań 1999, 119 str. Cena 36.00 zł. ISBN 83–86258–26–8.¹

Warto zwrócić uwagę na to popularnonaukowe opracowanie, które przynosi więcej niż sugeruje tytuł. Dr Leszek Bernacki, pracownik naukowy Katedry Botaniki Systematycznej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, storczykowate (*Orchidaceae*) studiuje od wielu lat i jest doskonałym znawcą systematyki, zmienności i biologii tej fascynującej grupy roślin; opublikował też wiele naukowych artykułów na ich temat. Informacja ta wraz z portretem Autora winna się znaleźć na tylnej okładce książki, by czytelnik wiedział, że kupuje książkę profesjonalisty.

Omawiana pozycja zawiera, poza charakterystyką regionu: podstawowe informacje o storczykach, słowniczek terminów fachowych, poglądowe rysunki obrazujące budowę różnych rodzajów i gatunków storczyków oraz nazwy poszczególnych części kwiatów.

Dobre są klucze do oznaczania rodzajów i gatunków, klarowne opisy roślin; szczegółowe mapy dają przegląd stanowisk współczesnych i zanikłych (historycznych) blisko 40 gatunków. Opisy morfologiczne uzupełniają rysunki i barwne fotografie gatunków i biotopów. Ponadto podano zwięzłą informację o rozmieszczeniu omawianych gatunków w Polsce i na świecie. Cena jest tabela ilustrująca lokalne za-

grożenia storczykowatych w zachodniej części północnych Beskidów; nie można jednakże uogólniać tego na cały kraj.

Na omawianym obszarze wymarło w ostatnich dziesięcioleciach 7 gatunków storczykowatych, krytycznie zagrożonych jest 9, zagrożonych też 9, narażonych 5, zagrożenie niedostatecznie rozpoznane jest w stosunku do dwóch. Nie zagrożonych aktualnie jest pięć gatunków: kruszczyk szerokolistny, listera jajo-wata, podkolan biały, gółka długoostrogowa i kukulka szerokolistna.

Zauważalne niedociągnięcia i pomyłki:

- przy dzisiejszych możliwościach technicznych barwne fotografie mogłyby być znacznie lepsze;
- *Orchis morio* nosi polską nazwę storczyk samiczy (*Rosliny polskie* – Szafer i in. 1924: 138, 1953: 942; Rutkowski 1998: 646, *Nowa encyklopedia powszechna PWN* t.6: 60), Autor zaś stale nazywa go storczykiem „samczym” (pomyłka ta zakradła się też do publikacji Mirka i in. 1995: 136). W *Dykcyonarzy roślinnym* księdza K. Kluka (1805: 151–152) figuruje *Orchis mascula*: storczyk samcowy; na zakończenie opisu właściwości leczniczych „korzenia” tej rośliny napisano: „Wyniszczonym osobom daje się trunek, w którym korzeń ten był mocny. Dawniej zażywano go dla oziębłych do spraw małżeńskich”. *Orchis morio*: storczyk samicowy – odpowiednio przygotowane korzenie „... będą lekarstwem osobliwie w suchotach i moczku krwawym”.

Rysunki są na ogół pomocne w oznaczaniu rodzajów i gatunków storczyków. Jednakże w przypadku podkolanów *Platanthera bifolia* i *P. chlorantha* kłuczowych różnic w ułożeniu pyłków (równoległe lub ukośnie) nie mogą się na rysunkach dopatrzeć.

Budzi moje zastrzeżenie określenie: „wilgotne lasy (*Fagetalia silvaticae*)” (str. 72 i 100) – lasy zaliczane do rzędu zespołów *Fagetalia silvaticae* nie są w zasadzie wilgotne (są to lasy mezofilne-świeże lub umiarkowanie wilgotne).

Podsumowując stwierdzam, że jest to książka wartościowa, która powinna przyczynić się do popularyzacji wiedzy na temat biologii i zagrożenia naszych dzikich storczyków; jednocześnie będzie pomocna w pracach nad II, poprawionym i uzupełnionym wydaniem *Polskiej czerwonej Księgi roślin ginących i zagrożonych*.

Kazimierz ZARZYCKI

¹ Informacje o dystrybucji omawianej pozycji zamieszczono w *Wiadomościach Botanicznych* 44(1/2): 109, 2000.

CHEPLICK G. P. (red.), *Population biology of grasses*. Cambridge University Press, Cambridge, 1998. ss. 399. Wiele wykresów, rycin i czarno-bia-